

MAK 2020 - Erametsanduse edendamine

Erametsaomanikele kuulub Eestis 44% metsamaast, sealhulgas füüsilistele isikutele 34%. Riigimetsa Majandamise Keskuse majandada on 37%. Majandamisest väljas on riigi maareservi ja maareformi läbimata metsamaad (18% metsamaast). Puudub selge ülevaade metsaomandist ja metsaomanike vajadustest.

Metsaomanike huvi metsi aktiivselt majandada pärssivad sageli oskuste ja teadmiste puudumine, ülemäärane maksustamine, ebapiisav turunõudlus mõnede puidusortimentidele, metsa majandamise kõrge kulutase, usalduse puudumine turul pakutavate nõustamis- ja majandusteenuste kasutamiseks, keerukas asjaajamine ning seadusandluse ebastabiilsus. Metsanduslik ühistegevus on kasvamas, kuid selles osaleb vaid kuni 10 protsent metsaomanikest.

Valdkonna mõjukuse ja tulususe suurendamise võimalused on seotud koordineeritud ühistegevusega nii innovaatilise tootearenduse ja saadustele lisaväärtuse andmise kui turustamisega.

SA Erametsakeskuse poolt 2009.a. välja makstud metsauuendustoetused on võimaldanud ligemale 2100 ha metsamaa uuendamist, mis on üle 10% Eesti erametsade aastasest uuendusraiate pindalast. Arvestades erametsade uuendamist, mis on ligikaudu 20% uuendusraietest, siis moodustab toetatava ala pindala ca 50%.

Eestis puuduvad endiselt inventeerimisandmed ca 250 tuhandel ha erametsal, mis moodustab vähemalt 25% viimase pindalast. 2009. Aastal koostati erametsas metsamajandamiskavasid kogupindalaga 96 713,5 ha. EMK maksis 2009.a. Välja toetust metsamajandamiskavade koostamiseks 43 500 ha erametsamaal (taotlusi esitati 84 tuh ha kohta).

Looduskaitsete piirangute tõttu saamata jäänud tulu kompenseerimise toetus Natura 2000 aladel on alataotletud, seda eelkõige meetme keerukuse tõttu. Taotletakse alla 50% võimalikust mahust.

Erametsaomanike tugistruktuur on hetkel riigi poolt ülalpeetav, metsaühistute kuludest ca 80% kaetakse riigi toetuste kaudu. Erametsaomanik saab tugistruktuurilt individuaalnõustamist, võimaluse osaleda õppepäevadel, koolitustel, metsakasvatustlike toetusi, metsamajanduslike tööde organiseerimist, paremaid puidumüügi võimalusi, parema metsapoliitika. Jätkusuutliku ja isemajandava tugisüsteemi arendamisel on takistavateks teguriteks väikemetsaomanikud sihtgrupina, ebastabiilne puiduturg, käibevahendite nappus, jätkuvalt „musta“ puidumüügi probleem ja konkurentsipüsivuse raskus.

Vaid majanduslikult jätkusuutlik maaomanik on võimeline ühiskonnale keskkonnahüvesid pakkuma. Kui majanduskeskkond võimaldab metsaomanikul majanduslikult efektiivselt tegutseda, puudub vajadus tema majandustegevust otseselt toetada. Viimastel aastatel oluliselt langenud puidukasutuse on põhjustanud vähenenud raied erametsamaadel.

Erametsaomanikele suunatud toetuste maksmisel keskendutakse edaspidi ennekõike tegevuste toetamisele, mis parandavad metsa kasvupotentsiaali ja tõstavad metsamajandamistööde kuluefektiivsust: noore metsa hooldamine, metsaparandus (sh. juurdepääsuteede rajamine), nõustamine ning metsade inventeerimine ja metsamajandamiskavade koostamine. Arvestades, et metsa uuendamisele eelneb lageraie kui üldjuhul metsaomanikule tulu tootev majandamisvõte, ei

oleks metsaomanike tulumaksukoormuse märkimisväärse vähendamise korral metsa uuendamise toetuse senises mahus rakendamine vajalik.

Pikas perspektiivis muudetakse siseriiklikud toetused kuluefektiivsemaks, kuid säilitatakse rahaline maht vähemalt 2010. aasta tasemel. Tugisüsteemi toetamiselt väljaarendamisfaasis tuleb järkjärgult liikuda süsteemi omafinantseerimise suurendamise ning riigipoolse toetuse vähendamise poole. Toetatakse metsaomanike ühistegevuse arengut, et tagada pikas perspektiivis jätkusuutliku tugisüsteemi olemasolu ja muuta erametsaomanikule metsade majandamine atraktiivsemaks. Tugisüsteem peab võimaldama täita riigi poolt haldus- või koostöölepingu raames saadud lühema või pikemaajalisi ülesandeid. Suurendatakse metsaühistute võimekust avalike hüvede kogu ja turule tooja rollis (nt. Natura ja süsinikukaubandus).

Eesmärk: Tõhustada ja toetada erametsade majandamist läbi erainitsiatiivil baseeruva jätkusuutliku ühistulise tugisüsteemi

Meede	Tähtaeg	Vastutaja	Eelarve
Siseriikliku toetusmeetme "Metsa inventeerimise ja metsamajandamiskavade koostamise toetus" ümberstruktureerimine eesmärgiga toetada enam füüsilisest isikust eraomanike (sh eriti seni korraldamata või vananed andmetega) metsamaade inventeerimist ning siduda eraomanike nõustamistoetus metsaühistu liikmelisusega	2011	KeM	
Luuakse võimalused erametsaomanike aktiivseks nõustamiseks, arendatakse erametsanduse kompetentsikeskust – informatsiooni edastamine nt. võimalike toetuste kohta otse omanikule	2011	KeM	
Rakendada kompleksset nõustamist – algab metsa inventeerimisest ja metsamajandamiskava koostamisest, milles peab sisalduma ka keskkonnaalased eesmärgid	Pidev	KeM	
Nõustamisteenustele seatakse konkreetset tulemuseesmärgid ja arendatakse tasulist nõustamisteenust	2011	KeM	

Meetmed teistest peatükkidest:

Vähendatakse väikeomandi metsakasutuspiiranguid, vabastades alla 5 ha suuruse metsakinnistu majandamisel inventeerimisandmete kohustusest	2012	KeM
Aktiivselt teavitada metsaomanikke metsakasvatuslike võtete rakendamise vajalikkusest ja olulisusest koostades selleks juhendmaterjalid	Pidev	KeM
Metsaomanike koolitamine ja	Pidev	KeM

teavitamine metsade mitmekülgse kasutamise võimaluste tutvustamiseks		
Analüüsida keskkonnaväärtuste turu loomise võimalusi ja metsaomanike võimalusi keskkonnateenuseid pakkuda	2014	KeM
Välja töötada ja käivitada turupõhine kaitsekorralduse skeem.		
Looduskaitsete piirangutega aladele (sh N2K) koostada majandamiskavad ja sõlmima maaomanikega alade majandamiseks vajalikud lepingud, hinnakokkulepe tellitud teenustele sõlmitakse maaomanikuga kokkuleppe alusel		
Keskkonnakaitsete piiranguid hüvitavad kompensatsioonimeetmed peavad hõlmama kõiki kitsendustega alasid ja piirangurežiime		
Tagada toimiva kuivendus- ja teedevõrgu olemasolu ja korrashoid		
Töötada välja ja rakendada meetmeid raiejäätmete ja teiste alternatiivsete puiduressursside (elektriliinide alune võsa, kännud jms) aktiivsemaks kasutamiseks, et täita võimalikud vajadused bioenergia eesmärkide täitmisel		
Lõpetada maareform ning tagada riigile valitsemisülesanneteks mittetarviliku maaressursi kasutusse andmine esimesel võimalusel	2015	KeM
Muuta füüsilise isiku poolt tasutava tulumaksu määra puidu ja raieõiguse müügil, et see oleks konkurentsivõimeline naabruses asuvate riikide	2011	RahM/KeM

metsaomanikega		
Erametsaomanike, metsatööstuse ja kolmandate osapoolte vaheliste koostöövõimaluste kasutamine uute toodete, tootmisprotsesside, tehnoloogia ja tõhusate turgude väljaarendamisel	Pidev	KeM/MKM/PM
Teostada tulu-kuluanalüüs hindamaks erinevate telgede arvu ja koormusskeemiga raskeveokite täismassi ja teljekoormuse skeemide sotsiaalmajanduslikke mõjusid Eesti riigile	2011	